

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ויחי

(חלק בה שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ויחי, חיד טבת, ה'תשפ"ו (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ויחי

270

על כך (ועי"ז מנע מפרעה את היכולת למנוע זאת בעתיד, כי לא יכריח את יוסף לעבור על שבועה).

נתבאר כבר בעבר פעמים רבות, שכל הקושיות המתעוררות בלימוד פשוטו של מקרא מתורצות בפירוש רש"י על התורה⁵. ולפי זה אינו מובן: למה אין רש"י מתרץ את הקושיא האמורה (שהיא קושיא (גם) בדרך הפשוט)?

יתירה מזו: תוכן הפירוש הנ"ל אכן מובא בפירוש רש"י, אך רק להלן – בסיפור קבורת יעקב (כפועל), שפירש רש"י שם על דברי פרעה ליוסף, „עלה וקבור את אביך כאשר השביעך“⁶: כאשר השביעך, ואם לא בשביל השבועה לא הייתי מניחך.

אלא שמזה גופא שלא הזכיר זאת באותו ענין, כי אם רק להלן, לאחרי הברכות וכו', מוכח ש(אליבא דפירוש רש"י) לא זהו הטעם לכך שיעקב השביע את יוסף (דאם לא כן היה רש"י מזכיר זאת לאתרו על הנאמר „השבועה לי“).

ובהכרח לומר שלדעת רש"י הטעם שהשביע יעקב את יוסף הוא (לא כדי שהשבועה תשמש כלחץ על פרעה, אלא) בהתאם למטרתה של שבועה

א. בתחילת פרשתנו: מסופר אודות בקשת יעקב אבינו מיוסף: „ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו . . אל נא תקברני במצרים . . ונשאנני ממצרים וקברתני בקבורתם“, ולאחר שיוסף הבטיח לאביו „אנכי אעשה כדברך“, אזי „ויאמר (יעקב) השבעה לי, וישבע לו“.

ולכאורה תמוה (כקושיית המפרשים²): למה לא הסתפק יעקב בהבטחת יוסף ודרש ממנו גם להשבוע? וכי חשש יעקב ח"ו שיוסף לא יקיים את הבטחתו³?

ותירצו המפרשים², שהשבועה לא נועדה עבור יוסף (להסיר את החשש שהוא לא יקיים את הבטחתו), אלא עבור פרעה: כיון שבעתיד ירצה פרעה³ שקבורת יעקב תהיה במצרים⁴ וישתדל למנוע את יוסף מקיום בקשת יעקב – על כן השביע יעקב את יוסף

(1) מזו, כט"לא.

(2) ראה רמב"ן, ספורנו, כלי יקר, אוה"ח ועוד (סטוק לא).

(3) ואינו דומה לשבועת אברהם למלך סדום (לך יד, כב ובפרש"י), שבועתו לאבימלך (וירא כא, כג-כד), שבועת אליעזר לאברהם (ח"ש כד, ג ואילך), שבועת עשו ליעקב (תולדות כה, לג) וכיו"ב – שלא הי' האחד נאמן (בוודאות) אצל השני. וראה רמב"ן ח"ש ותולדות שם.

– אבל אי אפשר לומר כן בנוגע לשבועת הקביה [נח ח, כא ובפרש"י. לך טו, יח („כרת ה' גוי ברית“]. וראה פרש"י ח"ש כד, ז. ולהעיר מפרש"י תולדות כו, לג), וירא כב, טז. ובכ"מ]. ואכ"מ.

(3*) כפרש"י כאן פסוק כט (בסופו).

(4) ראה פרש"י ויגש מזו, יו"ד. שם, יט.

(5) כדמוכח מזה שבמקומות שלא מצא רש"י תי' ע"ד הפשט כותב „לא ידעתי“ וכיו"ב (תולדות כח, ה. ועוד – ראה לקו"ש ח"ה ע' 1 שוה"ג להערה 2).

(6) ג, ו.

בהמצאו „בארץ לא להם“ אין לדעת מה יהיו הקשיים שיופיעו כדי לא לאפשר ליוסף בעתיד לקיים את הבטחתו; ועל כן היה עליו למצוא עצות ותחבולות להבטיח מלכתחילה שלא תהיינה מניעות בעתיד.

ג. אבל עדיין אין הענין מחוור דיו:

יוסף ידע אף הוא אודות הקשיים הנ"ל שיצטרך למנוע מלכתחילה (ובפרט שבתחילה כבר ביקשו יעקב „שים נא ירך (תחת ירכי) – והשבוע"י⁹, היינו שנדרש כאן זירוז של שבועה), ואם כן, לכאורה הבטחתו „אנכי אעשה כדברך“ כללה גם ענין זה, שיקיים זאת באופן של „שים גו' והשבוע" – ולמה חזר יעקב ואמר שוב „השבועה ליי"?

והביאור (הפנימי) בזה: נשיאת גופו של יעקב ממצרים בשעה שבני ישראל עודם נשארים במצרים לכאורה אינה לטובתם של בני ישראל, שהרי הקב"ה אמר ליעקב¹⁰ „אנכי ארד עמך מצרימה“ (ובפרט שדבר זה – בפנימיות – הוא היפך „ענינו" של יוסף). ולכן שיעבד יעקב את יוסף לכך בשבועה בפירוש דוקא.

ויובן בהקדם ביאור החילוק שמצינו בענין זה (שלילת הקבורה בארץ מצרים) בין יעקב ליוסף: יעקב ציוה „אל נא תקברני במצרים .. ונשאתני ממצרים“ – היינו שציוה שלא להניחו להשאר במצרים לאחר פטירתו אפילו באופן עראי; משא"כ יוסף השביע את בני ישראל רק „והעליתם את עצמותי

בפשטות – כדי לחזק את הדבר אצל יוסף גופא.

והדרא קושיא לדוכתא: מדוע לא היה די בהבטחת יוסף עד שהוצרך יעקב לדרוש ממנו שבועה דוקא?

ב. וי"ל הביאור בזה:

החידוש בשבועה על-פני הבטחה סתם הוא, שכאשר אדם מקבל על עצמו בשבועה לעשות דבר מסוים, הרי הוא משעבד עצמו לכך באופן כזה, שהדבר מוכרח להעשות בכל אופן ובכל מצב שיהיה; אפילו אם יהיו כמה מניעות ועיכובים לעשיית הדבר, הנה מצד שבועתו לא יתחשב בשום חשבונות ויקיים את השבועה בכל מצב שיהיה.

ולכן יש גם חילוק ביניהן בשימת הלב של האדם לקיום הדבר:

כשאדם מבטיח (סתם) לעשות דבר-מה בעתיד, לאו דוקא שדעתו תהיה נתונה לכך בכל עת; רק כאשר יבוא הדבר לידי מעשה, הנה אז יעשה כל מה שביכולתו כדי לקיים הבטחתו.

אולם כאשר מקבל זאת על עצמו בשבועה¹¹, הרי אין הוא מסיח דעתו מכך, בידעו שהדבר מוכרח להתקיים, ואם לאו הרי זה כרוך בחומר שבחילול שבועה⁸.

וזהו הטעם (בפשטות) לכך שיעקב השביע את יוסף „ונשאתני ממצרים“, ולא הסתפק בכך שיוסף הבטיחו „אנכי אעשה כדברך“: רצונו של יעקב היה שיוסף יזכור בכל עת להזהר בזה.

(7) ראה פרש"י לעיל במקומות שנשמנו בהערה

3. ועוד.

(8) ע"ד פרש"י לעיל מג, ט. מד, לב.

(9) לך טו, יג.

(10) פרש"י מז, כט.

(11) ויגש מו, ד.

להשאר במצרים כלל, ועוד זאת – ונשאנתני ממצרים" לשון „נשיאות", למעלה מ„והעליתם" לשון עליה.

משא"כ יוסף שתפקידו היה לפעול במצרים, נשאר ארונו במצרים כל זמן גלות מצרים, כדי שמציאות (זכותו של) יוסף תשאר ביחד עם בני ישראל בגלותם במצרים²⁰;

אלא שיחד עם זאת השביע יוסף את אחיו „והעליתם את עצמותי מזה", שהרי כוונת הירידה למצרים היא לצורך העליה שלאחריה; ארון יוסף שנשאר במצרים פעל שבעת יציאת בני ישראל ממצרים והעלאת עצמות יוסף עמהם, העלו בכך את ניצוצי הקדושה שהיו ב(עניני) מצרים²¹.

וזהו גם הטעם לדרישת יעקב מיוסף שישבע על עיניו זה, „ונשאנתני ממצרים" לאלתר: מאחר שמצד (ענינו של) יוסף ראוי שיעקב ישאר במצרים דוקא, „בגין דיגין זכותיה על בנוי"²² בהיותם בגלות מצרים (ועי"ז יצליחו לפעול בתוך עניני מצרים) – על כן

מזה, ואילו עד הזמן שבו „פקוד יפקוד גו" נשאר ארונו של יוסף במצרים¹².

והטעם (הפנימי¹³) לחילוק זה הוא^{13*}:

יעקב הוא למעלה מגלות מצרים. ולכן, אפילו לאחר שירד יעקב למצרים היה מקומו בארץ גושן, מובדל ומופרש¹⁴ מן המצריים; ושם גופא לא שרר מצב של גלות¹⁵, שהרי לבני ישראל היה אז „טוב ארץ מצרים גו' חלב הארץ"¹⁶, ויתירה מזו: „וַיֵּאָחֶזֶק בָּהּ (בארץ גושן) – לשון אחוזה"¹⁷. משא"כ יוסף ירד אל (ונתערב בתוך) מצרים גופא.

[וטעם הדבר: מדריגת יעקב (מצד עצמו) היא עולם האצילות, עולם האחדות שלמעלה לגמרי מעולמות בריאה-יצירה-עשייה, ועל-אחת-כמה- וכמה שהיא למעלה מחושך מצרים; משא"כ ענינו של יוסף הוא – „אלה תולדות יעקב יוסף"¹⁸, להוריד ולהמשיך את ענינו של יעקב לעולמות ביי"ע, עד לעולם הזה התחתון¹⁹].

ולפיכך לא היה גופו של יעקב יכול

(20) ראה שי"ך עה"ת פרשתנו עה"פ (מו, כט)

ויקברו גו'.

(21) להעיר שמנוחת-רכבו של כ"ק מו"ח אדמו"ר – ששמו (הראשון) יוסף ועבודתו דומה בכמה פרטים לעבודת יוסף (ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 835 ואילך. ועוד) – היא ב„חצי כדור התחתון" דוקא (ראה סה"מ תש"ח ע' 232 ואילך*). וראה שם ע' 236 בהערה**, שהמטבת התורה בחצי כדור השני היא ע"י עבודה במט"נ דוקא). ולהעיר מתו"א (ד, א) „כשצריכים להגבי' איזה דבר .. צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא". (22) ל' הזהר פרשתנו (רכב, א).

(12) ג, כה"כו.

(13) עי"ד הפשט – ראה פרש"י בשלח יג, יט.

(13*) ראה גם לעיל ע' 255 ואילך.

(14) שזהו הטעם להתיישבותם בארץ גושן דוקא (ראה ויגש מו, לד. וראה פרש"י שם: ירחיקכם מעליו).

(15) ראה רש"י ריש פרשתנו.

(16) ויגש מה, יח. וראה שם מו, ו.

(17) ס"פ ויגש ובפרש"י שם. וראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 405 ואילך.

(18) ל' הכתוב – וישב לו, ב.

(19) ראה בכ"ז – ביאור"ז פרשתנו לאדהאמ"צ (ל, סע"א ואילך) ולהצ"צ (ע' קסט ואילך). אוה"ת פרשתנו (שפו, א"ב. כרך ה התקצף, א ואילך. כרך ו תתשכב, ב ואילך). ועוד.

(* נדפס גם באגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ב"ב אגרת תר"ו.

(** אגרות קודש שם אגרת תקכה.

„ואנכי אעלך גם עלה“²⁸ – עליה מגלות מצרים.²⁹

ה. ומכאן למדנו הוראה לימינו אלה, בגלות זו האחרונה:

ככל שיהיה מצבו של יהודי בגלות טוב וראוי – הן בגשמיות והן ברוחניות – עד שיש לו „טוב ארץ מצרים גו' חלב הארץ“; הוא לומד תורה ומקיים מצוות, כך שחיייו הנם חיים רוחניים אמיתיים,

[על-דרך „ויחי יעקב בארץ מצרים“³⁰, כפירוש רבינו הזקן³¹ – שעי"ז שהתקין „בית תלמוד“³² במצרים, אזי אף במצרים היה „חיי“, „ויחי“],

– תמיד עליו לדעת ולזכור שגם במעמד ומצב זה באה התביעה והדרישה בתוקף „ונשאתני ממצרים“, עד לתוקף דשבועה. הוא נמצא בגלות, שאינה מקומו הראוי והאמיתי של יהודי, והוא מוכרח להתרומם ולצאת משם.

והדבר צריך להיות, כנ"ל, באופן של שבועה³³:

נוסף על כך שמדובר בעיקר מי"ג

רצה יעקב שיוסף יקבל זאת על עצמו באופן של שבועה, למעלה מטעם ודעת,

[כידוע²³ שענינה של שבועה הוא שעלידה משעבד הנשבע עצמו לעשיית הדבר באופן שלמעלה מחשבונות²⁴, כך ששום טעם (וסיבה) לא יעכבו מעשיית הדבר].

ד. אלא שעדיין אין הענין מוסבר: למה היה זה כה מופרך בעיני יעקב שארוננו ישאר במצרים²⁵, בשעה שהדבר היה יכול להביא עליה בעניני (הניצוצות של) מצרים?

וי"ל הביאור בזה: „אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים“²⁶. ולפיכך, על־מנת שבני ישראל בהיותם במצרים יוכלו לעלות ממצרים, ואף להעלות את עניני מצרים, עליהם להיות קשורים – וברא כרעא דאבוהו²⁷ – אל ענין שלמעלה ממצרים (בית האסורים).

ולכן היה צורך שיעקב ישאר למעלה ממצרים, ויתירה מזו – הוא השביע את יוסף „ונשאתני ממצרים“, ובכך „קישר“ את יוסף למדריגת יעקב כפי שהוא עומד למעלה ממצרים (ונשאתני ממצרים). ועי"ז היה יכול להתקיים אחר כך בכל בני ישראל

(28) ויגש מו, ד.

(29) ראה זהר פרשתנו שם: יעקב . . דחיל . . דילמא ח"ו ישתצון כו'. ע"ש.

(30) ריש פרשתנו.

(31) „היום יום" יח טבת.

(32) תנחומא (ותנחומא באבער), יל"ש ופרש"י – ויגש מו, כח (ועד"ז בב"ר שם. וראה לקו"ש ח"י ע' 161 ואילך (רשם ע' 164 הערה 33) – דיוק ל- אדה"ז שהובא בהיום יום שם).

(33) ולהעיר שהקב"ה הבטיח על הגאולה וגם נשבע ע"ז (ראה דניאל יב, ז. מדרש תהלים מזמור יז. ישעי' סב, ח. חז"א (מהנ"ע) קיד, סע"א. ועוד). וראה לקמן הערה 37.

(23) ראה לקו"ת שמע"צ פג, סע"ב ואילך.

ובכ"מ.

(24) ע"ד שבועת הקב"ה לא אוסיף גו' (נח שם ובפרש"י) – אע"פ שיחטאו וכו'.

(25) ע"ד הפשט – ראה פרש"י כאן (מו, כט) ובמפרשיו.

(26) ברכות ה, ב. וש"נ.

(27) יונת אלם רפ"ב. וראה תוד"ה מקמי – יבמות ג, א. רש"י כתובות צב, א ד"ה כבעל. – וראה לקו"ת ברכה צו, ב. סי' החקירה (להצ"צ) מו, א.

ו"הכרזה" תמידית זו – התקוה והבקשה מהקב"ה³⁷ על הגאולה השלימה – מביאה לכך שהנהגתו של יהודי בגלות היא בהתאם לרצון ה' (ששלח את בני ישראל לגלות);

ואזי אין הגלות פועלת בו כל ירידה ח"ו ור"ל, ואדרבה: מתקיים בו „ונשאתני ממצרים” – מתוך מצרים גופא נפעל „ונשאתני”, העליה, „יתרון האור מן החושך”, עד לדרגת „נשא את ראש בני ישראל”, כל אחד מישראל וכלל ישראל יחד.

(משיחות עשרה בסבת תשמ"ג,
מוצאי ש"פ בשלח תשל"ח)

העיקרים³⁴ בתורתנו, „אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא”, בידיעה ששלימות ותכלית הכל היא הגאולה (כפי שאומרת ומבארת התורה הקדושה, תורה שבכתב ותורה שבעל־פה, כמבואר בספר הרמב"ם³⁵) –

הרי הדבר חוזר ונוגע עד פנימיות נפשו, כך שהוא מקוה, מבקש ותובע בכל עת ללא הרף – „ונשאתני ממצרים”!

וכפי שאנו אומרים בכל תפלה ותפלה (בימות החול) – „לישועתך קוינו כל היום”, ופירוש הדבר הוא ששלש פעמים ביום אנו מכריזים ומודיעים כי הננו מקוים לישועת ה' „כל היום”, כל יום ובמשך כל היום³⁶.

שחסר לו כו' – נוסף ע"ז שגם אז אומרים בכל תפלה „ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים” (37) עפמ"ש בס' הליקוטים להאריז"ל (שמות בתחלתה) „יוסף זה הקב"ה” – אולי י"ל שאמירת יעקב ליוסף „השבעה לי . . ונשאתני ממצרים”, מרמות שכאו"א מבנ"י (יעקב) משביע כביכול את הקב"ה שיעלהו מן הגלות ובאופן דוונשאתני.

(34) פיה"מ להרמב"ם סנה' פ' חלק יסוד הי"ב. וראה רמב"ם הל' מלכים רפי"א: וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר כו' אלא בתורה ובמשה רבינו.
(35) הל' מלכים שם.
(36) גם בשבת ויו"ט (אף שלא באופן של צער,

